

80 ЖЫЛ БҰРЫН АДАМЗАТ ТАРИХЫНДАҒЫ ЕҢ ҚАНДЫ ОҚИҒАҒА АЙНАЛҒАН ҰЛЫ ОТАН СОҒЫСЫ БАСТАЛДЫ. МАЙДАНДА ҚАЗАҚСТАННАН ШАҚЫРЫЛҒАН ӘРБІР ЕКІНШІ САРБАЗ ҚАЗА ТАПТЫ. МЕРТ БОЛҒАН БАТЫРЛАРДЫҢ ЕСІМДЕРІ ХАЛЫҚ ЖАДЫНДА МӘҢГІ САҚТАЛАДЫ. БІЗДІҢ МІНДЕТІМІЗ – ОСЫНДАЙ ҚАЙҒЫЛЫ ЖАҒДАЙДЫҢ ҚАЙТАЛАНУЫНА ЖОЛ БЕРМЕУ.

Қасым-Жомарт ТОҚАЕВ,
Қазақстан Республикасының Президенті

Спецвыпуск
08/05/2025

ҚАЗАҚСТАН ТЕМІРЖОЛШЫСЫ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГИСТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА
ИЗДАЕТСЯ С 12 МАЯ 1931 ГОДА

ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНИК КАЗАХСТАНА

ЕШКІМ ДЕ, ЕШТЕҢЕ ДЕ ҰМЫТЫЛМАЙДЫ

Биыл бейбіт халықтың басына бұлт үйіріп, өлім отын шашқан сұм соғыстың аяқталып, Ұлы Жеңіс туының желбірегеніне – 80 жыл. Соғыс жылдарында майданда да, тылда да ерліктің хас үлгісін танытып, жеңісті жақындатуға зор үлес қосқан саланың бірі – темір жол және оның еңбеккерлері – теміржолшылар.

Сұлугүл БАКЕСОВА,
Астана

«Қазақстан темір жолы» ҰК» АҚ мен оның еншілес ұйымдары соғыс кезінде және одан кейін темір жолда тер төккен ардагерлерді ешқашан ұмытқан емес. Жыл сайын Ұлы Жеңіс күні қарсаңында оларды ұлықтап, мерекелік көңіл күй сыйлайды. Бұл дәстүр биыл да жалғасын табады.

Бүгінде «ҚТЖ» ҰК» АҚ компаниялар тобы бойынша есепте барлығы 8 ҰОС ардагері тұр. Олар: Астана станциясынан Василий Сердюков, Қостанайдан Андрей Шаров, Павлодардан Василий Григораш, Қарағандыдан Григорий Степенко, Шымкенттен Қалмен Мұратов, Ақтөбеден Александра Саратовцева, Оралдан Борис Шолубай, Ақмоладан Арсентий Щудляк. Бұдан бөлек Ленинград блокадасының 3 қатысушысы, 5 концлагерь тұтқыны, 1 ҰОС ардагерінің жесірі және 1000-ға жуық тыл еңбеккері бар. ҚТЖ тарапынан Жеңіс күніне орай ҰОС ардагерлеріне 50 ЕАК мөлшерінде материалдық көмек берілді. 6 мамыр күні ардагерлерге Астанадағы Отан қорғаушылар алаңында «Мәңгілік алауға» гүл шоғын

қою рәсімі ұйымдастырылып, мерекелік түскі ас беріледі. Сонымен қатар «Ардагерлерді ардақтайық» акциясы шеңберінде ҚТЖ еріктілері соғыс және тыл ардагерлеріне қажетті азық-түлік себегтерін таратпақ. 9 мамыр қарсаңында бұл шараға өңірдегі теміржолшылар да үлес қосып, ардагерлерді үйлеріне барып құттықтап, сый-сияпаттарын тарту етеді. Жеңіс күнінің рухын теміржол көлігін пайда-

ланушы жолаушылар да сезіне алатын болады. ҚТЖ пойыздарының мультимедиялық порталында ҰОС қатысушылары мен батырлары туралы тарихи хроникалар, фильмдер, патриоттық сюжеттер көрсетілетін болады. Ал мамыр-желтоқсан аралығында «Саламатты Қазақстан» арнайы пойызы аясында шалғайдағы елді мекендерде тұратын соғыс және тыл ардагерлеріне көшпелі-диагностикалық

шаралар арқылы медициналық қызмет көрсетілетін болады. Тағы бір атап өтетін жайт, биылғы 15 сәуірден бастау алған «Соғыстың соңғы сарбаздары» ақпараттық компаниясы 10 мамырға дейін жалғаспақ. Бұл тақырыптағы постерлер Компания қызметкерлерінің жұмыс компьютерлерінің экрандарында және әлеуметтік желілерде үзбей беріліп келеді. «Бұл постерлерде Жеңісті

жақындатуға үлес қосқан жауынгерлердің ерлігі мен тағдырлары баяндалады. Әрбір постер – батырлық тарихын, еңбек ерлігін және Отанға деген сүйіспеншілікті паш етеді. Кейінгі ұрпақ кешегі өткен соғыс тарихын, ата-баба ерлігін білуі керек. Өйткені ешкім де, ештеңе де ұмытылмайды», – дейді Ұлы Жеңіс күніне қатысты іс-шараларды ұйымдастырушы «ҚТЖ» ҰК» АҚ Әлеуметтік саясат департаментінің өкілдері.

Құрметті әріптестер!

Баршаңызды Ұлы Жеңістің 80 жылдығымен және егемен еліміздің айбынды мерекесі, қорғаныс қуаты мен бекемдігін паш еткен Отан қорғаушылар күнімен шын жүректен құттықтаймын!

Отан қорғау жолындағы аға буын мен жас ұрпақтың ерлік істерін әрқашан мақтан тұтамыз. Халқымызға қорған болған, мемлекетіміздің тәуелсіздігі мен тұтастығын сақтап, бейбіт өмірімізді күзеткен ұлттық әскеріміздің айбыны арта берсін! Қандай қиындық болмасын өз ісіне адал теміржолшылар сұрапыл жылдары ел еңсесін тіктеуге аянбай еңбек етіп, бейбіт өмірдің орнауына сүбелі үлестерін қоса білді. Бүгінгі таңда компаниямыз ұрпақтар сабақтастығын жалғаса игі дәстүрді ұстана отырып, өркендеу жолында қызмет ететін болады.

Еліміздің келешегі үшін атқарып жатқан игі істеріңізге табыс, отбасыларыңызға береке мен бірлік тілеймін!

Нұрлан САУРАНБАЕВ,
«ҚТЖ» ҰК» АҚ
Басқарма төрағасы

Құрметті соғыс және тыл ардагерлері! Қадірлі әріптестер!

Сіздерді Ұлы Жеңістің 80 жылдығымен шын жүректен құттықтаймын!

Майдандағы жауынгерлермен қатар Қазақстан теміржолшылары Ұлы жеңіс күнін жақындатуға өз үлесін қосып, аса маңызды халық шаруашылығы мен әскери жүктерді теміржол көлігімен үздіксіз тасымалдауды және жеткізуді қамтамасыз етті.

Он мыңдаған теміржолшылар, кәсіподақ қызметкерлері майданға аттанып, шайқаста ерліктің ұлы үлгісін көрсетті. Өз кезегінде кәсіпорындардағы кәсіподақ қызметкерлері қиын әскери жағдайларда еңбек ұжымдарын біріктіріп, қолдау көрсете отырып Жеңіске деген ортақ сенімді нығайтты.

Сондықтан біздің әрқайсымыз үшін 1945 жылғы 9 мамыр – бұл соғыстың қайнаған от-жалынынан өткен және өз Отанын қорғаған халықтың табандылығы, батылдығы мен ерлігі туралы ұрпақтардың терең жадын бейнелейтін маңызды тарихи күн.

Біз соғыс жылдарында ар-намыспен батылдық, көзсіз батырлық, жанқияр еңбек сынды негізгі құндылықтарды сақтап, Ұлы Жеңісті жақындатқан кешегі өткен және бүгінде арамызда өмір сүріп жатқан соғыс және еңбек майданы ардагерлерінің алдында шексіз ризашылықпен бас иеміз.

Мен осынау бүкілхалықтық мереке күні Сала кәсіподағы атынан Сіздерге және Сіздердің жақындарыңызға ашық аспан, зор денсаулық, бақыт пен амандық тілеймін!

Оразғали АХМЕТБАЕВ,
«ҚАЗКӨЛІККӘСІП» ҚБ
төрағасы

Выставка

ИСТОРИЯ В ФОТОГРАФИЯХ

К 80-летию победы в Великой Отечественной войне в центральном зале ожидания вокзального комплекса «Нұрлы жол» состоялось торжественное открытие фотовыставки «80 лет Победы. Фотохроника kazinform».

Алинур КУДАЙБЕРГЕНУЛЫ,
Астана

На выставочных стендах размещены 80 редких архивных фотоматериалов. Этот и другие снимки – часть огромной базы, насчитывающей сотни тысяч кадров. Долгое время фотоленка хранилась в архивах Казахстана и России, но теперь благодаря современным технологиям каждый кадр станет доступным для широкой публики. Таким образом, гости и жители столицы получили возможность увидеть уникальные артефакты, сохранившие атмосферу и хронику военных лет.

Проект к 80-летию Великой Победы реализован благодаря Телерадиокомплексу Президента РК при поддержке АО «НК «Қазақстан темір жолы».

– Международному информационному агентству Казинформ исполняется 105 лет, и, собственно, в рамках этого события

началась большая архивная работа. В ее рамках были восстановлены очень многие снимки корреспондентов агентства, начиная с 30-х

годов прошлого века и заканчивая новейшей историей. Благодаря проделанной работе были обнаружены многие снимки периода Второй мировой войны. Конечно же, нам показалось это очень интересным. И в преддверии праздников мы решили совместно с АО «НК «ҚТЖ» организовать такую совместную выставку, – отметил заместитель директора по производственным

вопросам ТРК Президента Аскар Джалдинов.

К слову, редкие архивные снимки времен Великой Отечественной войны и их ожившие версии, созданные с помощью искусственного интеллекта, будут транслироваться на LED-экранах вокзалов и аэропортов по всей стране.

– Значимый вклад в победу над фашизмом внесли работники железных дорог Казахстана. Так, в годы войны по железным дорогам республики было перевезено только в Казахстан и Среднюю Азию около 1,5 миллиона эвакуированного населения и несколько сотен предприятий.

Выполнить такую задачу стало возможным благодаря самоотверженному труду железнодорожников, – подчеркнул заместитель председателя правления АО «НК «Қазақстан темір жолы» Талгат Алдыбергенов.

Под занавес мероприятия перед гостями фотовыставки выступил фольклорно-этнографический ансамбль «Ақ-желен», исполнивший песни: «День Победы», «Смуглянка» и «Әлия».

Кроме того, участники посадили 80 зеленых насаждений на территории вокзального комплекса «Нұрлы жол». Фото Александра ЖАБЧУКА

ПАМЯТЬ О ВОЙНЕ – В КАЖДОМ ДОМЕ, В КАЖДОЙ СЕМЬЕ, В СЕРДЦЕ КАЖДОГО КАЗАХСТАНЦА. И ЧЕМ ЧАЩЕ МЫ БУДЕМ ГОВОРИТЬ ОБ ЭТОЙ ПАМЯТИ, ТЕМ ПРОЧНЕЕ ОНА БУДЕТ. КАЗАХСТАН ВНЕС ВЕСОМЫЙ ВКЛАД В ВЕЛИКУЮ ПОБЕДУ, И ЭТО ПРИЗНАЕТ ВСЬ МИР. НАМ ВАЖНО ЭТО ПОМНИТЬ

ЦИФРЫ ГОВОРЯТ:

НА СЕГОДНЯШНИЙ ДЕНЬ НА УЧЕТЕ ПО ГРУППЕ КОМПАНИЙ АО «НК «ҚТЖ» СОСТОЯТ 8 ВЕТЕРАНОВ ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ И ОКОЛО

1000

ТРУЖЕНИКОВ ТЫЛА.

К 80-ЛЕТИЮ ПОБЕДЫ АО «НК «ҚТЖ» ОКАЗАЛО ЕДИНОВРЕМЕННУЮ МАТЕРИАЛЬНУЮ ПОМОЩЬ ВЕТЕРАНАМ ВОЙНЫ В РАЗМЕРЕ

50 мрп.

08/05/2025

Ақтөбе облысындағы көзі тірі жалғыз соғыс ардагері Василий Грецкий Ұлы Жеңістің 80 жылдығын жақсы көңіл-күйде қарсы алып отыр. Ғасыр жасаған қария әлі де тың және қуатты.

БЕРЛИНГЕ ЖЕТКЕН МАЙДАНГЕР

Ардан СЕРДАЛЫ,
Хромтау

«Әкем өзінің белсенді өмір салтын ұстануының арқасында осы жасқа жетіп отыр. Көп қимылдап, күнделікті жаттығу жасайды. Өте сабырлы адам, дауыс көтермек түгілі, жаман сөз айтып көрмеген. Балалық шағы жоқшылыққа өткен, есейгенде соғысқа кетті. Анаммен екеуі 65 жыл тату-тәтті өмір сүрді», – дейді майдангердің қызы Наталья Жемчужина.

Василий Грецкий 1924 жылы Белоруссияда дүниеге келген екен. Он бір жасында әкесі қуғын-сүргінге ұшырап, 3 ағасы, 2 апкесімен бірге Қазақстанға жер аударылады. Жастайынан еңбекке араласып, ата-анасы бауырларымен Шуда тұрған. Соғысқа әуелі ағалары, кейін өзі аттанған.

Бүгінде Ақтөбенің Хромтау ауданында тұратын қария көңіл-күйі жақсы кездері өткен күндерінен

естелік айтады. Бірақ қанқұйлы соғыс эпизодтарын еске түсіре бергенді ұнатпайды. «Елде тек тыныштық болсын. Қайғы-қасірет болмасын. Ұрпақ ашық аспан астында өмір сүрсін. Бұл жеңістің оңай келмегенін ұмытпау керек», – деді қарт майдагер.

Василий Иванович Белоруссия, Украина, Польша елдерін азат етуге қатысқан. Жеңісті Берлинде қарсы алған жауынгер соғыста үш рет жараланған. Қарт майдангердің омырауында «Қызыл жұлдыз», II дәрежелі Отан соғысы ордендері жарқырайды. 1946 жылы елге оралып, 40 жылдан аса теміржол саласында еңбек етті. Үш бала өсірді. Бүгінде олардан 6 немере мен 13 шөбере сүйіп отыр.

Жыл сайын жеңіс күні ардагерді облыс және аудан басшыларынан бастап теміржолшылар мен кәсіподақ өкілдері де құттықтап, әңгімесін тыңдауға асығады.

Суретті түсірген автор

ЖҮЗ ЖАСАҒАН ЖАУЫНГЕР

Түркістан облысының Бадам станциясында тұратын майдангер теміржолшы Қалмен Мұратұлының былтыр ғасырлық мерейтойын бүкіл облыс жұртшылығы атап өткен. Облыс, теміржол басшылары құттықтап, ел азаматтары қарияға темір тұлпар сыйға тартқан.

Нұрлыбек ДОСЫБАЙ,
Шымкент

Міне, Ұлы Жеңістің 80 жылдығына да аман-есен жеткен Қалмен қария биыл да қошемет-құрметке бөленуде. Гүл жайнаған жас шағын қан майданда өткізген көзі тірі санаулы соғыс ардагерінің бірін ҚТЖ мен облыс басшылары құттықтауда.

1924 жылы дүниеге келген ақсақал соғысқа 1942 жылы 18 жасында аттанған. Елге екінші топтағы мүгедек болып оралған ол өмірінің 35 жылын Арыс пен Бадам аралығындағы темір жол бойында өткізген. Алдымен Арыс вагон депосында, кейіннен Бөген станциясында 1984 жылға дейін еңбек етіп зейнетке шыққан қарияның бұл салаға сіңірген еңбегі де аз емес.

1942 жылы Ұлы Отан соғысы жүріп жатқан кезде 8-класты бітірген бозбала Қалмен әскер қатарына шақырылады. Әуелі

Семейдегі Аягөз станциясында командирлік курста 6 ай оқып, сержанттық шен алады. Сол жылдың желтоқсан айынан бастап 1943 жылдың қазан айына дейін Аягөз маңындағы Сергиполь қалашығында жауынгерлерді соғысқа даярлау, оқу-жаттығу курсынан өткізу-

мен айналысады. Ал қараша айында бірінші Беларусь майданында соғысқа кіреді. Кейіннен Витебск қаласының маңында болған кескілескен шайқаста ауыр жараланып, госпитальға түседі.

«Мен Беларусь майданында соғыстым. Біз келгенде

Ржев-Велижук деген сияқты көптеген қалаларды немістер басып алған екен. Жаяу әскер болсақ та үлкен күшпен жауды шегіндірдік. Мен майданда минометпен жүретінмін. 1944 жылдың ақпан айында соғыс алаңында екі жерден жараландым. Бір оқ білезік буыныма тиіп жарақаттап, екінші оқ сұқ саусағымды жұлып кетті. Дзержинский қаласындағы эвакуациялық госпитальде 2 айға жуық жатып, дәрігерлердің №336 шешімімен «II топтағы мүгедек» деп танылдым. Сөйтіп, елге қайтуға тура келді. Туған жерге оралған соң маңдай терімізді төгіп күн-түн демей еңбек еттік. Бала-шаға өсіріп, ұрпақ өрбіттік. Құдайдың осы күнді көрсеткеніне мың да бір шүкіршілік етемін, жеңістің 80 жылдығын көру былай тұрсын, жап-жас қыршындардың сүйегі жат жерде қалды емес пе...», – дейді ғасыр жасаған майдангер.

Бүгінде Бадам ауылында тұрып жатқан қарияның тұңғышы Жақып теміржол саласында еңбек етіп зейнетке шықса, кенжесі Батыр Қалменұлы да алпысқа аяқ басқан. Әскерилендірілген теміржол күзетінде қызмет ететін ол әулеттің еңбек жолын абыроймен жалғастыруда. Әйелі Манзура екеуі бес бала мен қарияның күтімін жасап келеді.

Суреттерді түсірген автор

МАЙДАН МЕН ТЫЛДЫ ЖАЛҒАҒАН...

1941-1945 жылдардағы Ұлы Отан соғысында Кеңес үкіметі 27 млн азаматынан айырылды, оның шамамен 4101 мыңы – қазақстандықтар. Олардың 70 пайызы соғыс даласында мерт болып, тек 30 пайызы ғана елге оралған. Сол қиын жылдары темір жол стратегиялық маңызы аса зор объект ретінде маңызды рөл атқарды.

Ұрыс даласы мен тылды жалғап, соғыс техникасы мен жауынгерлердің жедел тасымалдануы және жабдықталуы тікелей темір жолға тәуелді болды. Соғыс жүрген 4 жылда әскери тасымалдар 19,7 млн вагоннан асып кеткен. Темір жолдың арқасында халық пен өндірістік кәсіпорындарды жау басып алған

аудандардан ішке көшіріп, оқшаулау мүмкін болды. 1941 жылдың екінші жартысының өзінде осы мақсатқа шамамен 1,5 млн вагон тартылған. Күрделі соғыс жағдайында батыстан шығысқа 2,5 мыңнан астам өндірістік кәсіпорын, миллиондаған тонна азық-түлік пен басқа да жүктер теміржолмен жеткізілген. Соғыс жылдарында кеңес елінің теміржолшылары 120 мың км жолды қалпына келтіріп, 10 мың км жуық жаңа теміржол магистралін салған. Сонымен қатар теміржолшылар соғыс кезінде солдаттар мен ұрыс техникасы, азық-түлік тиелген 20 миллион вагонды тасымалдаған. 1939-1943 жылдары қазақстандық теміржол магистралі 10 мың км құрады.

Республика темір жолдары бойынша тек Қазақстан мен Орталық Азияға шамамен 1,5 миллион тұрғын эвакуацияланып, құрал-жабдықтар мен 308 кәсіпорын көшірілді. Тыл мен майданды керек-жарақпен қамтамасыз етуде басты күш темір жолға түсті. Қазақстандағы темір жолдардың рөлі орасан артты. Ол тылды майданмен, орталық аудандармен байланыстырып, көмір, мұнай тасымалдауда басты арнаға айналды.

Ұлы Отан соғысы жылдары Қазақстан темір жолдарының ұзындығы 25% өсіп, 1941 пен 1944 жылдары бірнеше маңызды жаңа желі іске қосылды.

Ұлан ОРАЗ

ҚҰРМЕТТІ ТЕМІРЖОЛШЫ СПИРИННІҢ ФОРМАСЫ

Ұлы Жеңістің 80 жылдығына орай барлық музейлерде соғысқа қатысты деректер жинақталып, халық назарына ұсынылуда. ҚТЖ Орталық музейінде тұрған соғыс ардагерінің формасы жайлы музей меңгерушісі Ақмарал Молдашева өте қызықты мәліметтер берді.

Райхан РАХМЕТОВА,
Астана

Музейде көп жылдан бері құнды қазынадай сақтаулы тұрған бұл форма Құрметті теміржолшы, соғыс ардагері Петр Алексеевич Спиринге тиесілі екен. 1915 жылы Саратов облысы, Вольск облысы Меровка селосында дүниеге келген ол тағдырдың жазуымен бүкіл өмірін Қызылордада өткізген. 1924 жылы Қызылорда облысының Сұлутөбе станциясына қоныс аударған отбасы сол жерге сіңісіп, қалып қойыпты. 1931-1933 жылдар аралығында Түркістанда ФЗО-да оқып, слесарь мамандығын алып шыққан болашақ теміржолшы еңбек жолын Қызылорда паровоз депосында слесарь болып бастап, бірнеше жылдан соң паровоз машинисінің көмекшісі болып, тағы біраз жылдан кейін машинист біліктілігін алады.

Соғыс жылдары айрықша резервтегі НКПС №73 колонна-сының құрамында майдан мен тылды жалғап, жанкештіліктің асқан үлгісін танытып, ерлікпен еңбек еткен жауынгердің бірі аға машинист Петр Алексеевич Спирин болды. Қызылорда паровоз депосынан құрылған 20 локомотив бригадасының әрбір сапары ерлік пен қаһармандыққа толы болғаны тарихтан белгілі. 1944 жылы Спиринге «Құрметті теміржолшы» атағы беріледі. Сонымен қатар «Сталиндік жобаның екпіндісі» және «Үлгілі паровозшы» белгісімен марапатталады. 1944 жылы паровоз құрылысына 300 000 рубль жинағаны үшін Бас

қолбасшының Алғыс хатын алды. 1945 жылы шілде айында 7-колонна Үкіметтің тағы бір айрықша тапсырмасын орындады. Алдыңғы қатарлы машинистер Жоғарғы бас қолбасшы И.В.Сталин бастаған үкімет мүшелері делегациясын тарихи Потсдам конференциясына пойызбен жеткізді. Пойыз жолы Мәскеуден бастап, Брест, Варшава, Познань, Берлин арқылы өтті. Варшава-Познань телімінде тарихи паровозды машинист Петр Спирин басқарды. Тәжірибелі және алдыңғы қатарлы машинист ретінде оны Берлин бағытында жолаушылар пойызын тасымалдауға 1948 жылға дейін қалдырады. Уақытты біткеннен кейін ол Қызылордасына қайта оралады.

1948 жылдан 1978 жылға дейін паровоз және тепловоз машинисі болып жұмыс істеген П.Спирин «Германияны жеңгені үшін», «Ерен еңбегі үшін», тағы басқа марапаттарға ие болып, 1978 жылы құрметті еңбек демалысына шығады. Теміржол көлігіндегі жалпы еңбек өтілі 43 жылды құрады. 4 ұл, 2 қыз тәрбиелеп өсірген соғыс және еңбек ардагері 1985 жылы Қызылорда қаласында қайтыс болып, сонда жерленген.

– Жеңістің 80 жылдығына орай соғыс жылдарындағы теміржол, соғысқа қатысқан теміржолшылар туралы әртүрлі ақпараттар, қызықты фактілер жинаудамыз. Бұған Қазақстандағы барлық теміржол мұражайлары атсалысуда, – дейді «ҚТЖ» ҰК» АҚ Орталық музейінің меңгерушісі Ақмарал Молдашева.

Суретті түсірген автор

СҰРАПЫЛ ЖЫЛДАР ЕЛЕСІ

Маңғыстаудың Жаңаөзен ауданында тұратын тыл ардагері Жұма Сүйіндіков 1930 жылы дүниеге келген. Соғыс басталғанда 11-12 жастағы балалар майданға кеткен ер азаматтың орнына ауыр жұмысқа жегіліп, «Бәрі майдан үшін, жеңіс үшін!» деген ұранмен жанкешті еңбек еткен ұрпақ өкілі.

Шахида ЖҰМАН,
Маңғыстау

Маңғыстау локомотив депосының есебінде тұрған ардагер отыз жылға жуық Жаңаөзендегі айналым депосында машинист болып еңбек етті. Түркіменстанның Красноводск облысында туған ардагер соғыс басталғанда мектепті тастап өзі қатарлы балалармен колхоздың қара жұмысымен айналысып, мал

бағып, егін орып, ашқұрсақ күн кешкен сұрапыл жылдар елесін жиі еске алады.

Соғыс біткеннен кейін 1946 жылы Красноводск қаласындағы ФЗО-да алты ай оқып, тепловоз машинисінің көмекшісі кәсібін үйренген соң Уфрада бірнеше жыл депода еңбек етеді. 1950 жылы Кеңес армиясы қатарына шақырылып, борышын Новосибирскіде өтейді. 1954 жылы әскерден оралған соң Мары қаласында

машинист мамандығы бойынша жартыжылдық курстан өткен соң 1960 жылға дейін тепловоз машинисі болып еңбек етеді Ашхабад қаласында машинист мамандығы бойынша білімін тағы он ай шыңдап, 1966 жылға дейін түркімен теміржолында жұмысын жалғастырады.

Түбекке темір жол тартылып, жаңа салаға қажетті мамандарды жан-жақтан жинаған жылдары ол да өз бақытын атамекеннен

МҰХТАР ЖҰМАҒҰЛОВ КІМ БОЛҒАН?

Соғыс жылдары НКПС құрамында қызмет атқарған теміржолшы Мұхтар Жұмағұлов арнаулы тапсырманы үздік орындағаны үшін Қатынас жолдары халық комиссариатының пәрменімен «Құрметті теміржолшы» белгісімен марапатталады. Бірақ 1945 жылы берілген атақ иесін арада тек алты жыл өткенде, 1951 жылы табады...

Ардақ ЕРУБАЕВА,
Ақтөбе

Есімі «Тәуелсіз Қазақстан теміржол көлігі» энциклопедиясына жазылған теміржолшы ол кезде небәрі 25 жаста екен. Ақтөбе облысы Шалқар ауданында 1920 жылы туған Мұхтар Жұмағұлов әке-шешеден тұл жетім қалып, балалар үйінде тәрбиеленген. 15 жасында Ақтөбедегі ФЗО-ға түсіп, екі жыл оқиды. 16 жасында темір

жолға жұмысқа кіріп, 55-разъезде станция кезекшісі болып, Морзе аппаратын аса шеберлікпен меңгеріп, екі жылдан соң Құмсай станциясына ауысып, жастығына қарамай станция бастығы болып қызмет атқарады.

1941 жылы соғыс басталғанда Қатынас жолдары Халық комиссариатының соғыс кезіндегі теміржол әскери бұйрығына сәйкес Ақтөбе қаласынан майдан даласына аттанып, қираған темір жолдар мен

көпірлерді қалпына келтіретін арнайы құрам сапында әскери борышын өтейді. Жаңбырдай жауаң оқ пен жарылған бомбаның астында жүріп, сағат сайын бүлінген теміржолдарды жалғап, оқ-дәрі, қару-жарақ тиелген бір эшелонды болса да өткізіп үлгеріп жанталасқан теміржолшылар батальоны ол кезде жанқияр ерліктің жоғары үлгісін танытқаны тарихтан мәлім.

1942 жылы Литва темір жо-

ВСЕ ДЛЯ ПОБЕДЫ

В годы Великой Отечественной войны работники стальной магистрали Казахстана трудились без сна и отдыха – во имя Победы. Они круглосуточно обеспечивали бесперебойную работу транспортной системы, доставляли эшелонами войска, технику, боеприпасы и продовольствие, а также обеспечивали эвакуацию миллионов людей, заводов и предприятий.

Айлин БАУРЖАН,
Астана

Во время войны 1941-1945 годов гитлеровские фашисты нанесли большой ущерб советскому железнодорожному транспорту специальными путеразрушительными машинами. Врагом было выведено из строя 26 и частично повреждено восемь магистральных дорог, разрушено 65 тысяч километров железнодорожного пути и 500 тысяч проводо-километров линий железнодорожной связи. Они взорвали 13 тысяч железнодорожных мостов, 4 100 железнодорожных станций, 317 паровозных депо и 129 паровозоремонтных и вагоноремонтных заводов. Они разрушили, повредили и увезли 15 800 паровозов и мотовозов и 428 тысяч вагонов.

Но, несмотря на это, железнодорож-

никами за годы войны для армии было доставлено более 19,7 миллиона вагонов. Перевозка одних только боеприпасов потребовала 1,5 миллиона вагонов. В течение 1941-1945 годов было перевезено 67 миллионов вагонов народно-хозяйственных грузов.

По железным дорогам республики было перевезено только в Казахстан и Среднюю Азию около 1,5 миллиона эвакуированного населения, оборудования и 308 перебазированных предприятий. Осуществить успешную перевозку такого объема грузов без железных дорог было попросту невозможно.

Кроме того, под непрекращающимися вражескими обстрелами и в условиях тотального дефицита продолжилось строительство железнодорожных магистралей, необходимых для фронта и

тыла. Так, линия Гурьев – Кандагач – Орск к 1944 году связала эмбинские нефтяные промыслы с Уралом, обеспечив всем необходимым оборонную промышленность. Магистраль Акмолинск – Карталы сыграла свою стратегическую роль, обеспечивая непрерывную подачу карагандинского угля на Южный Урал.

Продолжалось строительство участков Коксу – Текели – Талдыкорган, Атасу – Каражал. Объединенные в единую сеть, они позволили расширить железнодорожную карту Казахстана до 10 тысяч километров. За неполные четыре года протяженность железных дорог в Казахстане увеличилась на 25%. Более десяти новых линий – темпы, которыми не могла похвастаться даже довоенная пятилетка.

В 1942 году Уральск вошел в зону фронта, железнодорожники Западного Казахстана

в тяжелейших условиях обеспечили бесперебойную доставку войск и техники к линии фронта. По плану, железная дорога в Уральске должна была пропускать 12 поездов в сутки в каждом направлении. В реальности их шло 24. Железнодорожники не только чинили пути и обслуживали поезда, они буквально спасали составы под огнем. На станциях Сайхин, Жанибек и Шунгай, откуда отправлялись дивизии к Волге, происходили регулярные налеты: только в сентябре 1942 года – 34 атаки, сброшено 538 авиабомб. За всю войну западно-казахстанские железнодорожники не допустили ни одной аварии и ни одного срыва графика движения поездов – это был беспрецедентный результат в условиях постоянных налетов и нехватки ресурсов. Машинисты специформирований Народного Комиссариата путей сообще-

ния доставляли поезда со снарядами и продовольствием под Сталинград, Ленинград, на Курскую дугу и, наконец, под Берлин. Одна из таких – Колонна № 34 – была сформирована в Казахстане, на станции Сары-Озек, на Туркестано-Сибирской магистрали. В течение месяца 425 железнодорожников, эвакуированных из России и союзных республик, стали ее костяком. Ценой огромных усилий железнодорожников колонна была укомплектована всего за две недели, в два раза быстрее назначенного командованием срока. В результате удалось досрочно начать отправку эшелонов с воинскими грузами из Казахстана в направлении Сталинградского фронта. Всего в помощь нашим войскам под Сталинградом из Казахстана было отправлено 30 таких эшелонов с сотнями тонн оружия, обмундирования и продовольствия.

Кроме того, благодаря внедрению коллективом колонны ряда рационализаторских предложений пробег каждого локомотива без ремонта был доведен до 110 тысяч километров вместо 40-45 тысяч, предусмотренных нормой. Таким образом, особую роль в достижении Победы сыграли железнодорожники. Сейчас, спустя десятки лет, их самоотверженность продолжает вдохновлять молодое поколение быть достойными гражданами своей страны и бережно хранить ее историю.

С каждым годом все меньше остается в строю ветеранов Великой Отечественной войны. К 80-летию Победы в Уральске их осталось всего девять. Из тех, кто перешагнул вековой юбилей, – первоцелинник, мастер спорта по футболу, ветеран Уральской дистанции сигнализации и связи Борис Шолубай.

ПОЛ-ЕВРОПЫ ПРОШАГАЛ И ПОЛ-ЗЕМЛИ...

Анна ПАНИЩЕВА,
Уральск

Родился Борис Сергеевич 13 февраля 1924 года в городе Немирове Винницкой области на Украине. К началу войны успел окончить семилетку. Парней 1922-1925 годов рождения военкомат направил на Донбасс на замену ушедшим на фронт шахтерам, рабочим, колхозникам.

Первый раз мама его оплакала в 1941-м. В сентябре фашисты прорвали оборону и форсировали Днепр. Начался артобстрел. На передовую Шолубай попал в мае 1943 года. Сначала на 2-й Украинский фронт, в легендарную 50-ю стрелковую дивизию 8-й гвардейской армии под командованием генерала Чуйкова. Освобождая Запорожье, получил первое ранение в ногу. Полтора месяца провел в полевом госпитале и только тогда смог сообщить родным, что жив. Потом его отправили в запасной стрелковый полк 239-й армии 4-го Украинского фронта, с которым прошел всю Западную Украину.

Второе ранение получил на территории Венгрии. Их часть заняла стратегическую высоту, Борис заменил убитого пулеметчика, и вскоре его самого накрыло из

миномета. Осколком разворотило все плечо, до сердца чуть-чуть не достало, потерял слух и речь. В сознание пришел только в госпитале, а домой в третий раз ушла похоронка: «Погиб смертью храбрых...» Четыре месяца он провел в московском госпитале. Когда речь стала понемногу восстанавливаться, медсестра под его диктовку написала письмо маме.

Домой вернулся старшим лейтенантом и инвалидом II группы в феврале 1945-го. Восстанавливал разрушенное хозяйство, затем восемь лет служил в частях МВД в Коми АССР, где активно играл в футбол, выступая в команде мастеров. В 1951 году женился, вернулся на Украину, работал физруком. А в 1955-м отправился в Казахстан на освоение Целины. К тому времени у него было двое сыновей. В Буралинском районе Уральской области в 1961 году родилась дочка, ставшая для отца ангелом-хранителем. Борис Сергеевич и здесь создал крепкую футбольную команду.

На железную дорогу он пришел в 1975 году электромонтером СЦБ на разъезд Санкыбай, где проработал до самого выхода на пенсию. Это был тяжелый участок по ландшафту и логистике.

Неоднократно поощрялся за отличный труд, предотвратил крушение пассажирского поезда Алма-Ата – Москва.

На его кителе множество наград: орден Отечественной войны I степени, медали Жукова и «За доблесть и отвагу в Великой Отечественной войне», юбилейные медали в честь Победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг., а также ордена и медали Украины «За освобождение города Запорожжя», орден «За заслуги перед Запорожским краем» первой степени от президентов Леонид Кучмы, Виктора Ющенко, Виктора Януковича, а также медаль «Ветеран труда СССР», которую он получил в 1984 году перед выходом на заслуженный отдых в Уральской дистанции сигнализации и связи.

Долгие годы Борис Сергеевич был активным общественником, контактировал со многими организациями и объединениями, принимал участие во встречах со школьниками, студентами и военнослужащими, проходивших в стенах музея железнодорожников. Сегодня ветеран полон энтузиазма встретить свой самый главный праздник – День Победы.

Фото автора

ЗА МУЖЕСТВО И ОТВАГУ

В рамках празднования Дня Победы руководство филиала ТОО «КТЖ – Грузовые перевозки» – «Карагандинское отделение ГП» навестило ветерана Великой Отечественной войны Григория Степенко.

Светлана МОГАЙ,
Караганда

Заслуженный пенсионер едва сдерживает слезы, когда вспоминает о пережитом военном времени. Совсем мальчишкой в ноябре 1942 года он был призван Лозовским райвоенкоматом в действующую армию. Григорий Петрович до мельчайших подробностей помнит о том, как воевал и как хоронил своих боевых товарищей. С его слов, смерти бояться нельзя, иначе мысли материализуются, и она непременно настигнет тебя.

– Во время боевых действий со свистом пролетали пули, гремели снаряды, на моих глазах гибли товарищи, с которыми час назад шел в наступление. Все это надо было пережить, – вспоминает Григорий Степенко. – Во время боя на Курско-Орловской дуге мне присвоили звание сержанта и за смелость вручили медаль «За отвагу».

Ветеран освобождал такие города, как Белгород, Орел, Харьков, Курск. Григорий Петрович принимал участие в форсировании реки Днепр со стороны города Киева, а также воевал за Кенигсберг и Варшаву.

Во время освобождения города Кенигсберга Григорий Петрович получил контузию. В середине 1945 года наступили мирные времена, однако ветерана комиссовали лишь в 1949 году.

В послевоенное время Григорий Петрович работал в колхозе, а в 1950 году по путевке поехал на работу в шахтерскую столицу. Несколько лет Григорий Петрович проработал на цементном заводе в поселке Компанейске. Затем до самой пенсии он трудился на железной дороге. В 1981 году ушел на заслуженный отдых. Не так давно Григорию Степенко исполнилось 100 лет.

Фото автора

С УВАЖЕНИЕМ К ПОДВИГУ

Считанные дни остались до самого главного, дорогого, поистине народного праздника – Дня Победы! В рамках праздника железнодорожники продолжают поздравлять ветеранов, участвовавших в Великой Отечественной войне. Один из таких героев – Арсений Щудляк.

Айлин БАУРЖАН,
Кокшетау

По состоянию здоровья в этом году в период празднования Дня Победы ветеран не сможет побывать на параде, но по традиции в канун 9 Мая его придут поздравить представители акимата и Акмолинской филиала ТОО «Военизированной железнодорожной охраны».

Арсений Щудляк родился в 1925 году в селе Карытно Каменец-Подольской области Украинской ССР. В 1935 году вместе с семьей переехал в Казахстан. С 16 лет начал трудиться учеником столяра, а в феврале 1943 года, достигнув 18-летнего возраста, был призван на фронт.

Служил в 127-м стрелковом полку, прошел всю войну. В августе-сентябре 1945 года принимал участие в боевых действиях против Японии в качестве стрелка. С ноября 1945-го по март

1946 года продолжал службу в 18-й мотострелковой бригаде.

За отвагу и преданность родине награжден орденом Отечественной войны II степени, медалью Георгия Жукова, медалью «За Победу над Германией», «За Победу над Японией», а также юбилейными наградами, в том числе медалью «60 лет Вооруженных сил СССР».

После демобилизации Арсений Андреевич работал начальником караула в железнодорожной военизированной охране города Щучинска. В 1985 году вышел на заслуженный отдых. В текущем году

22 марта ветеран Великой Отечественной войны отметил свое столетие. Торжественное мероприятие прошло в Щучинске, где именинника поздравили под звуки военного оркестра.

Всего из Акмолинской области защищать страну были призваны 90 тысяч человек, вернулись лишь чуть более 37 тысяч. Акмолинцы воевали на всех фронтах, принимали участие в битве под Москвой, Сталинградом, на Курской дуге. Легендарным героизмом в истории отмечена боевая биография 106-й Акмолинской казахской кавалерийской дивизии.

Фото автора

В ГОСТЯХ У ТЫЛОВИКА

Профсоюзный комитет Екибастузской дистанции пути и представители городского акимата поздравили с 99-летием труженицу тыла Великой Отечественной войны Марию Божок.

Айдана ЕРТАЙ,
Павлодар

Мария Божок всю жизнь проработала главным бухгалтером на железной дороге. Во время войны женщины собрали все свои силы и пытались обеспечить фронт всем необходимым. Несмотря на то что на долю тыловики выпал тяжелый физический труд, сегодня она не теряет бодрости духа.

С улыбкой всегда встречает своих гостей. В этом году Мария Божок отмечает 99 лет. – Мы хотим пожелать нашей Марии Моисеевне крепкого здоровья, сил, хорошего настроения! В следующем году обязательно отметим вековой юбилей, – сказал председатель профсоюзного комитета Екибастузской дистанции пути Марат Садвокасов.

Фото автора

ЛЮБИТЕ РОДИНУ!

В этом году в феврале ветерану Великой Отечественной войны Василию Григорашу исполнилось 99 лет. После войны он всю жизнь работал на железной дороге.

Айдана ЖУМАЖАН,
Павлодар

В 17 лет Василия Григораша призвали в ряды Красной Армии. Военному делу учился на Дальнем Востоке. Весь его жизненный путь был полон тяжелых испытаний: дух старших братьев забрали на войну, отца репрессировали

в 1937 году, матери приходилось работать целыми днями, чтобы прокормить остальных детей. Прибыв на станцию Антипиха, новобранцам пришлось самим обустраивать свой быт.

– Помню, что каждый день бомбили, погибали боевые товарищи... Питание в то время было плохое, в мороз приходилось есть сырую картошку, – рассказывал

в одном из своих интервью журналистам ветеран.

Рядовой Григораш тяжело переживал смерть своих фронтовых товарищей. И когда вернулся домой, старался не вспоминать те страшные годы. Война оставила большую рану в его сердце.

– Нет ничего дороже мира, – говорит ветеран.

Василий Иванович получил орден Великой Отечественной войны 2-й степени, медаль «За победу над Японией». В 1951 году приехал в Павлодар и поступил на работу в локомотивное депо кочегаром, после окончил в Караганде дорожно-техническую школу, освоив профессию машиниста. В его трудовой книге только одна запись. С супругой они воспитали двоих детей, четверых внуков и пять правнуков.

В преддверии 9 Мая Василий Григораш по доброй традиции принимает гостей, которые желают ему крепкого здоровья и встретят в следующем году вековой юбилей.

08/05/2025

МАЙДАНҒА ТАРТЫЛҒАН МҰНАЙ ЖОЛЫ

1941 жылдың 22 маусымы күні таңғы сағат 4 кезінде фашистік Герман әскері КСРО-ның батыс шекарасына басып кірді. Осылайша тарихта ІІ Дүниежүзілік соғыстың шығыс майданы – Ұлы Отан соғысы басталды...

Қосұйым МҰҚАШЕВ,
Атырау

Гитлер 1939 жылы басталған ІІ Дүниежүзілік соғыста Батыс Еуропа елдерінің көбін жаулап алғаннан кейін кеңестер одағын басып алуға дайындыққа кірісті. Сөйтіп 1940 жылы 18 желтоқсанда КСРО-ны қысқа мерзімде басып алу мақсатында дайындалған «Барбаросса» жоспарына қол қойды. Бұл жоспар бойынша Германия негізінен үш бағытта – Ленинград – Москва – Киев бағытында шабуыл жасап, 8-10 апта ішінде соғысты аяқтау керек болды. Сонымен қатар Гитлер Москвадан Орал облысына дейінгі жерді жаулап алуды да жоспарлады. Яғни соның ішінде Қазақстан жеріне, әсіресе мұнайлы өлке саналатын Гурьевке (қазіргі Атырау) ерекше көңіл бөлді. Архив деректеріне сәйкес, оның ойында «Еділ-Жайық мемлекетін» құру жоспары да болған деседі. Осыған орай СССР Жоғарғы Кеңесінің Президиумы Каспий өңірінде әскери жағдай жариялап, ол аса құпия түрде ұсталған болатын. Соған сәйкес Қазақстан партия комитетіне Гурьев қаласында Қорғаныс комитетін құруды тапсырады. Комитет әсіресе Отанға аса қажетті мұнай саласына, оны өндіру мен тасымалдауға жауапты болды. 1941 жылдары ембілік мұнайшылар 15 мың тонна мұнай өндірген, бұл 1940 жылға қарағанда 24 процентке артық еді.

Өндірілген мұнайды тасымалдаудың екі жолы болды – темір жол және су жолы. 1925 жылдың басында СССР Халық шаруашылығы кеңесінің шешімімен Гурьев-Доссор тар табанды темір жолын салу үшін Ембі-мұнай тресінің жанынан құрылыс басқармасы ұйымдастырылған болатын. Жол салу ерекше қиын жағдайда жүргізілді. Ешбір құрылыс механизмі болмады, трасса бойын ауыз сумен қамтамасыз ету үлкен күшке түсті. Жолшылардың жанқияр еңбегі нәтижесінде Гурьев-Доссор тар табанды 93 км темір жолы 1926 жылы 18 желтоқсанда пайдалануға берілді. Жол бойында ірі үш станция – Гурьев, Қарабатан, Доссор, 3 разъезд – Сокол, Ескене, Даңғар іске қосылды. Алғашқы кезде пойыз Гурьевтен Доссорға дейін 11 сағат, кейін 7 сағаттай уақытта жүріп өтті. Гурьевтен негізінде су және басқа тауарлар, Доссордан мұнай өнімдері тасылды. 1934 жылы мұнай өндіру қарқыны артуына байланысты Ескенеде тағы бір тар табанды темір жол салынды.

Ал Қандыағаш-Гурьев темір жолы 1939 жылғы 12 ақпанда салынып бітті. Сөйтіп 518 км теміржол желісі тартылып, 450 мың шпал төселді, 26 мың тонна рельс, 300-дей көпір мен өткел, 30 бетон

өткізу құбырлары іске қосылды. Жол салуға 6 мыңнан астам құрылысшы қатысты, олардың 70% астамы жергілікті ұлттың өкілдері болды. 1939 жылы 26 ақпан күні 40 вагон тіркелген бірінші пойыз Гурьевке келді. Қандыағаш-Гурьев жолы 1939 жылы желтоқсанда уақытша, 1942 жылы тұрақты іске қосылды. Ол темір жол Ембі мұнайының Оралға, Сібірге, Орта Азияға шығуына жол ашты. Мәселен, Қандыағаш-Гурьев темір жолының машинистері 1941 жылы 700 тонна орнына 12 мың тонна мұнай тасымалдады. 1942 жылы 13 сәуірде Үлкен Пешной аралында Гурьев теңіз порты ашылды, ол портта Жайық өзені арқылы әрі қарай Каспий теңізімен мұнай және әскери жүктер тасымалданды. Ал осы жылдың шілде айында жергілікті теміржолшылардың күшімен небары 15 күн ішінде Гурьев станциясынан мұнай базасына дейін темір жол тартылды.

Партия мен үкіметтің директиваларын жүзеге асыру нәтижесінде соғысқа дейінгі жылдарда Орал-Ембі аралығында жаңа мұнай кен орындарын барлау және іске қосумен қатар, «Каспий-Ор» мұнай құбыры, «Гурьев-Доссор-Қосшағыл» су құбыры, жоғарыда айтқан «Гурьев-Қандыағаш» теміржол желісі салынып, іске қосылған болатын. Бірінші мұнай өңдеу зауытының құрылысы да Гурьевте Ұлы Отан соғысы кезінде басталды. Зауыт екі жыл ішінде АҚШ-тан жеткізілген жиынтықты жабдық базасында салынды. Бастапқы қуаты жылына 800 мың тонна болды. Зауыт Ембі кен орнынан авиациялық және автомобиль бензиндерін, мотор және қазандық отынын шығаруға маманданған еді. Осы зауыттың жанама өнім түріндегі газдарының базасында кейінгі жылдары химия зауыты салынған болатын. Осы атқарылған істердің маңызы өте жоғары. Біріншіден, Ембі мұнайын тасымалдау жолы ашылды. Екіншіден, облысты бүкіл елмен байланыстыратын теміржол қатынасы іске қосылды. Ембідегі ескі кәсіпшілік және ашық мұнай кен орындарын игеру Ұлы Отан соғысы жылдарында майданды темір жол арқылы жанар-жағармаймен қамтамасыз етуге елеулі көмек көрсетті. 1942-1943 жылдары Мақат-Орск, Ақмола-Магнитогорск теміржол желілерінің құрылысы аяқталды. Соғыс жылдарында мұнай мен темір жолдың дамуына тағы бір серпін берілді. Мұнай сапасының жоғары болғаны соншалық, оны өңдемей-ақ темір жолмен майданға жіберіп, танктерде пайдалана берген.

Гитлердің «Барбаросса» жоспарының құлпаршасын шығарған кеңес әскерінің ұлы жеңісіне майданға тартылған мұнай жолының үлесі өте зор болғанын тарихи құжаттар айғақтайды.

Биыл қазақтың даңқты батыр қызы Әлия Молдағұлованың туғанына 100 жыл. Қан майданда ерлікпен қаза тапқан қаршадай қыз – ұлт мақтанышы. Даңқты батыр кәсіби теміржолшы Әбубәкір Молдағұловтың қолында тәрбиеленді.

ТЕМІРЖОЛШЫЛАР ӘУЛЕТІНДЕ ӨСКЕН

Ардақ ЕРУБАЕВА,
Ақтөбе

Жеті жасында жетім қалған Әлияны тәрбиелеген нағашысы Әбубәкір Молдағұлов теміржолшы болған. Оның қазақ даласына алғаш келген Орынбор-Ташкент теміржолында еңбек еткені айтылады.

Әлияның әкесі Нұрмұхамбет халық жауы деп қудаланған. Анасы Маржан 1933 жылы бидай масағын тергені үшін күзетші оғынан қаза тапқан деседі. Деректерде нағашысы Әбубәкір Молдағұлов Мәскеуге, кейін Ленинград қаласына оқуға түскенде отбасымен Әлияны да ертіп жүрген. Батыр қыз Ленинградтағы №46 мектеп-интернатында білім алады. Бұғанасы бекімеген жасөспірім мергендер мектебіне өзі сұранып, кейін өз еркімен майданға аттанған. Он тоғыз жасында жау қолынан қаза тапқан өжет қыздың ерлігі ел жадында.

Әлияның нағашысы Әбубәкірдің ұлы Сапар Молдағұлов та теміржол-

шы. Қазір Ақтөбеде тұратын батырдың туысы естелігімен бөлісті.

«Мен 1941 жылдың мамыр айында дүниеге келдім. Сол кезде 16 жасқа да толмаған Әлия апам мені Ленинградтағы перзентханадан шығарып алған. Соның өзі тарих емес пе?! Әлия – апамыздан туған жиен қыз. Біз әулетімізбен теміржол саласында еңбек еткен жандармыз. Менің әкем, анам, өзім, әйелім және балаларым да осы салада еңбек етті», – деді Сапар Молдағұлов.

Сапар Молдағұлов қазір 84 жаста. Қарт теміржолшы жұбайымен Ақтөбе қаласында тұрады. Қарияның зейнетке шыққанына да 20 жылдан асқан. Еңбек жолын 1958 жылы Шұбарқұдық жол дистанциясында жолшы болып бастап, кейін машинист мамандығын игеріп, сол кездегі «Т2» тепловозын жүргізген. Қарияның жұбайы да Шұбарқұдық депосында 31 жыл кеңсе қызметкері болып еңбек еткен. Қос қарияның балалары да ата жолын таңдаған.

«Жезқазған-Сексеуіл» құрылысына үлес қосқан, «Құрмет» орденді теміржолшы Молдағұлов Рүстем Сапарұлы – осы әулеттің өкілі.

Биыл маусымда Ақтөбе Әлия Молдағұлованың 100 жылдығын атап өтеді. Батыр қыз атындағы мемориалдық музей қайта жарақаталды. Әлия Молдағұлованың өмір жолы туралы ақпарат жаңа технологиялардың көмегімен көрсетіліп, туған ауылы мен қоршаудағы Ленинград, ұрыс даласын диорамалар суреттейді. Сонымен қатар Әлияның туған жері Булақты ауылында гала-концерт, ғылыми форум ұйымдастырылады. Шараға Әлия Молдағұлованың туыстары, Қазақстанның Халық әртісі, «Әлия» әнін орындаушы Роза Рымбаева, фильмде «Әлия» рөлін сомдаушы қырғызстандық актриса Айтуған Темирова арнайы шақырылған.

Суретті түсірген автор

АРЫСТАҒЫ «БАТЫРЛАР АЛЛЕЯСЫ»

Арыс қаласының вокзалынан қала жаққа қарай шыққан беттегі алаңда әйгілі «Батырлар аллеясы» бар. Қала қаласынан бастау алатын алаңдағы аллеяға қойылған 15 мүсіннің алтауы Ұлы Отан соғысының батырлары болса, тоғызы – Еңбек Ері атанған ерлер.

Нұрлыбек ДОСЫБАЙ,
Шымкент

Олардың бәрі де осынау киелі Арыс топырағында дүниеге келіп, абырой-аттаққа бөленген тұлғалар. Кеңес Одағының батыры Бейсен Оңтаев, Садық Исмайылов, Берген Исаханов, Иван Журба, Ережепбай Молдабаев, Нағи Илясов пен Социалистік Еңбек Ері Сырлыбек Байжанов, Қабжан Мұхамеджанов, Әуесхан Салықбаев, Әбдуәлі Балғынбеков, Боранбек Шүкірбеков, Артық Есқожаев, Шырымбек Жұмабеков, Айту Досымбеков және Қапал Құттыбеков сынды азаматтардың мәрмөр тастан қашалып жасалған мүсіндері ежелгі қаланың шырайын ашып, тарихтан сыр шертіп тұр.

Сонау 1900 жылдары салынып, пайдалануға берілген Орынбор-Ташкент темір жолы заманында Орта Азия мен Ресейді байланыстыратын жалғыз қатынас жолы болды. Арыс

қаласы осы күре жолдың бойында орналасқандықтан көп ұзамай-ақ Орта Азия қақпасы атанды. Осылайша шойын жолдың келуімен қала тоғыз жолдың торабына айналды. Өйткені бұл сала тіпті өңірдің, облыстың ғана емес, тұтас одақтық көлемде экономикалық әулеттің өсіп-өркендеуіне оң әсерін тигізді.

Сонымен қатар бұл жер теміржолшылар легін қалыптастырып, оқытып, дайындап шығатын үлкен ұстаханаға айналды десе де болады. Сондықтан Арыс ел аузында теміржолшылар қаласы деген атқа ие болып отыр. Ал жоғарыдағы батырлар аллеясынан орын алған абыройлы есімдер қатарында тек Арыс емес, бүкіл отандық теміржолдың дамуына өлшеусіз үлес қосқан тұлғалардың да болуы – табиғи жағдай. Өйткені

Сырлыбек Байжанов, Қабжан Мұхамеджанов, Әуесхан Салықбаев, Әбдуәлі Балғынбеков сынды тұлғалар Қазақстан теміржолшыларының мақтанышына айналған батырлар. Олар кешегі қанқұйлы соғыс жылдары әскери тәртіпке көшірілген теміржолда ерлікке пара-пар жанқиярлықпен еңбек етіп, Ұлы жеңіс күнін жақындатуға өлшеусіз үлес қосқан жандар.

2019 жылғы әскери қоймадағы алапат жарылыстан соң көп ұзамай өкімет апаттың залал, зардабын қалпына келтіру жұмыстарын қызу қолға алды. Қаланың бас қақпасы саналатын теміржол вокзалының аумағы ретке келтіріліп, «Батырлар аллеясы» да қайта жаңғыртылды. Бүгінде аллеядағы ағаштар жай-қалып өсіп, көпшілік серуендейтін қаланың көрікті жеріне айналды.

Суретті түсірген автор

БІР ЕСКЕРТКІШ ТАРИХЫ

Биыл Ұлы Жеңіске – 80 жыл. Бүгінде сол сұрапыл жылдарды көзбен көргендер қатары сиреген, қанды қырғынға қатысқан ардагерлер де тым аз қалды. Соғысқа кеткен жарын, ұлын күтумен қартайған қара кемпірлер де тарихқа айналды...

Шахида ЖҰМАН,
Маңғыстау

Бүгінгі әңгімеміз Маңғыстаудың шағын ғана Тұщыбек ауылында өмір сүрген қара кемпірдің прототипі сынды Шайкемпір және Шайкемпірдей сорлаған қаншама жанның жаралы жанына медеу сыйлаған ескерткіш-обелиск жайында болмақ.

Маңғыстау ауданына қарасты Тұщыбек ауылындағы соғыс құрбандарына арналған бұл ескерткіш осыдан отыз жыл бұрын бой көтерген болатын. Содан бері бұл ескерткіш туған жерде бейгі де жоқ, соғыстан қайтпай қалғандардың зиярат етеді орнына айналған десек болады. Туған жерден топырақ та бұйырмаған боздақтардың есімін ескерусіз қалдырмай, мәрмөр тасқа аты жөндерін тізген ескерткіштің бой көтеруіне кезінде теміржолшылар тікелей атсалысқан екен. Атсалысып қана қоймаған, теміржолшылардың қаржысына салынған. Бұл туралы

теміржолшы ардагер, Құрметті теміржолшы Қожахмет Ұзір өзінің «Тұщыбек – кіндігімді кескен жер» кітабында кеңінен баяндайды.

«1994 жылдың наурыз айы, ол кезде Маңғыстау жол дистанциясын басқарамын. Жұмыста отырсам Тұщыбектің азаматы, ҰОС қатысқан ақсақал Қылышбек Айдарбаев ағамыз қысында бір жолдасымен келді. Біраз қағазды газетке орап қолтықтап алған. Ол аудан, облыс басшыларына жазған хаттары мен алған жауабы, ауылдан соғысқа кеткендер мен келмегендердің тізімі, т.т. құжаттар екен. Бір ғана шағын Тұщыбектен 120 адам соғысқа алынған екен. Соның 78-і оралмаған. Қанша шаңырақ қара жамылып, ұрпағы жалғасапаған. Осыны еске салған ағамыз «Қайтып келгендердің де көбі о дүниеге кетіп, қатарымыз сиреп барады. Көзіміз тірісінде елге келу бақыты бұйырмаған қаруластарымызға ескерткіш орнатуға қам жасап, жеті-сегіз

жылдан бері бармаған жеріміз, баспаған тауымыз қалмады. Бастамаңыз жақсы деп құптайды, бірақ ешкім бас ауыртпайды. Бастық болғанымыз естіп, сол соғыс жылдары өзіміздің колхозды басқарған Шабайдың ұлы ғой, сол жердің тумасы деп өзіңе келдім. Теміржолдың бір мекемесінің тұтқасын ұстап отыр екенсің. Ендігі үмітіміз сенде, осы шаруаны өзіңе тапсырамын» деп, әй-шөйге қарамай құжаттарды қолыма ұстатты», – деп еске алады ардагер теміржолшы.

Қарияның сөзін жерге тастамай ертесіне өңірдегі ескерткіштер мен қауымдарды қорғайтын ардагер теміржолшы.

«Ақша күн сайын құнсызданып жатыр, Тәуелсіздікті енді ғана алдық. Барлық жерде қаржы

мәселесі қиын болып тұрған кез. Қауымдарды қорғайтын мекеме де жұмысшыларына жалақы бере алмай отыр екен. Басшысы ұсынысты бірден құптап, бірнеше күннен кейін үлгісін көрсететінін айтты. Бірақ алдын ала төлем жасауымыз керектігін ескертті. Ауыл ақсақалдарын жаңалықпен қуантып, жергілікті теміржол мекемелерінің басшыларына да мәселені жеткізді. Соғыстан келмей қалған сонша адамның аты өшіп кетпесін, ертеңгі ұрпақ білсін деп бәрі қолдау көрсетті. Сол кезде Маңғышлақ станциясындағы теміржол мекемелерінен станцияны Мәліс Бексұлтан, вагон депосын Нұржан Қайыров,

локомотив депосын Ғалымжан Нақпаев, электрмен жабдықтау дистанциясын Игілік Қылыбаев, белгі беру және байланыс дистанциясын Бекқожа Сәмиев басқаратын. Сол кісілер бастап, қалған теміржолшылар қостап, мекемелерден біраз ақша аударылды. Жиналған қаржы алдын ала төлемді ғана емес, құрылыстың түгел шығынын жапты» дейді Ұзір Қожахмет ағамыз.

Ескерткіш 1994 жылдың сәуір айының ортасында, яғни бір жарым айдың көлемінде салынып біткен. Биіктігі тоғыз метрден асатын еңселі ескерткіш сәтті шықты. Қан майданнан оралмаған тұщыбектік 78 боздақтың аты-жөні мәрмөр тасқа қашалып жазылған. Тұщыбек ауылының тау беткейі жағындағы қауымға жақын, 1942 жылы ауыл азаматтарын соғысқа алып кеткен жерге салыныпты. Етжақынын келер-келмесі белгісіз сапарға шығарып салған ел-жұрт дәл осы маңнан 2-3 шақырымдағы Аманбұлаққа дейін қимай ілесіп барған деседі.

«Ескерткіш-обелиск Жеңіс күніне орай 1994 жылдың 7 мамырында ашылды. Көзі тірі ардагерлер, қанды қырғыннан қайтпаған боздақтардың туған-туыстары көп жиналып, сол жерде үлкен ас берілді, жиырма шақты киіз үй тігілді. Жұрт талай жыл іште жатқан шерін тарқатып сөз сөйледі. Әйелдер жағы жылады-сықта-

ды. Көпшілік ризашылығын білдіріп, алғыстарын айтып жатты. Сонда куә болғаным, ұрысқа бір үйден бес адам кетіп, бесейі де аман-есен келіпті. Тағы бір үйден төртеу түгел аттанып, барлығы оралмаған. Бір отбасының төрт тіреуі құлаған үйде тек бір қызы мен әйелі қалыпты. Сұм соғыс әулеттегі еркек кіндіктің қалдырмай, апталдай төрт азаматынан айырылған әйел олардан келген «қара қағазға» сенбей, өле өлгенше күтіпті. Арыстары кеткен жолға көз тігіп, мұңға батып отырады екен. Самауырын қайнатып, шай ішкен сайын дастарханға төрт кесе артық қояды екен. Өмір бойы осылай «төртеуге шай құюмен» өтіпті. Сол үшін оны жұрт «Шайкемпір» атап кетіпті. Дәм-тұзы таусылар шақта таяғанда байғұс ана балалары мен ерінен келген хаттарды өзімен бірге жерлендер деп өсиет етіпті. Осы оқиғаны Шайкемпірдің қызы ескерткіштің ашылу салтанатында айтып беріп, жұрттың бәрін жылатты. «...Жұрт жақындарының қабірін зияраттап барса, мен қайда баруды білмеуші едім. Енді осында келемін» деп өзі де жылады. Сол сәт күні бүгінгідей көз алдымда. Сондықтан осындай игілікті іске мұрындық болып және біздің теміржолшылардың да үлес қосқанын мақтаныш етеміз» деп әңгімесін аяқтады түбектің тарлан теміржолшысы Қожахмет Ұзір.

Суретті түсірген автор

ПРОЧНАЯ СВЯЗЬ ПОКОЛЕНИЙ

В Алматинском регионе стало доброй традицией устанавливать памятники в честь героев Великой Отечественной войны, а также трудовых подвигов строителей легендарного Турксиба. Эти инициативы направлены на сохранение исторической памяти и воспитание у подрастающего поколения уважения к подвигам прошлых поколений.

Елена КОЛДАСБАЕВА,
Алматы

С приближением Дня Победы память о героизме и самоотверженности людей, прошедших через войну, становится особенно живой и трогательной. Это время, когда с благодарностью вспоминаем тех, кто сражался на фронтах Великой Отечественной войны, и тех, кто ковал Победу в тылу. В Алматинском регионе проводится множество мероприятий, посвященных ветеранам и труженикам тыла. Встреча поколений, уроки мужества в школах – все это помогает сохранить связь времен и передать молодому поколению понимание того, какой ценой была завоевана мирная жизнь.

15 лет назад на маленькой станции Акбалык открыли памятник железнодорожникам, главным продолжателем Турксиба, всем тем, кто самоотверженным трудом в годы войны обеспечивал безопасность движения поездов, выполняя свой долг. Это Тумарбек Акчабаев, Кымыран Умаров, Икежан

Атыманов, Кожакмет Избеков, Шидебай Матреков, Ешмухамбет Кулахметов, Сармантай Касенов и другие. С инициативой увековечить память железнодорожников выступили дети, большую роль сыграл Алматинский филиал профсоюза железнодорожников РК. Этот мемориал на крошечной станции стал символом благодарной памяти потомков о самоотверженном труде тех, кто в военные годы продвигал грузы, не зная сна и отдыха, приближали час Победы.

На станции Акбалык всего пять домов, где проживают путейцы, движженцы и вагонники, поезда не останавливаются в этом месте, нет ни торговых точек, ни амбулатории. Да и климатические условия

суровые, кругом степь, практически нет никакой растительности, но люди живут и работают вопреки всем трудностям.

– Установка памятников – это не просто знак уважения, это наш долг перед теми, кто защищал родину и строил ее в мирное время. Это мост между поколениями, который связывает прошлое с настоящим и будущим. Мы обязаны рассказывать молодежи о героях, отдавая дань уважения героям войны и труженикам тыла, – отметил председатель совета ветеранов железнодорожников Алматинского региона Дуан Умаров.

Для него памятник в Акбалыке имеет особое значение. Среди имен, высеченных на граните, увековечено и имя Кымырана Умарова, отца

нынешнего председателя совета ветеранов.

По его словам, совет ветеранов и впредь будет поддерживать инициативы по увековечиванию героического наследия народа.

Надо сказать, что для региона это не единственный случай, на разезде Таурасы взметнулась вверх стела, посвященная героям Великой Отечественной войны, несколько лет назад на станциях Лепсы и Биже открыли памятники героям войны и Турксиба. На территории Алматинской дистанции пути был открыт памятник Аблахату Култанову, Герою социалистического труда, на станции Айнабулак – Накысбеку Байшаланову, в Сары-Озекте – известному путейцу Мухамеди Жарболову. Все эти имена как символ памяти, которыми мы должны дорожить и помнить.

Открытие памятников в регионе не только сохраняют историческую правду, но и объединяют поколения, создавая прочную связь между прошлым, настоящим и будущим.

Фото автора

Музей истории Карагандинского отделения Целинной железной дороги хранит немало экспонатов на тематику Великой Отечественной войны. Коллекция музея постоянно пополняется новыми атрибутами, которые передают в дар жители станции Караганда-Сортировочная.

ДОКУМЕНТЫ ВРЕМЕН ВОЙНЫ

Светлана МОГАЙ,
Караганда

Менеджер музея Татьяна Колузаева рассказала о железнодорожниках, воевавших в годы ВОВ.

– Николай Покотиллов – кавалер трех орденов Славы, был минометчиком, форсировал Днепр, Вислу, Одр, за это и получил такие высокие награды, также является почетным жителем Караганды, – рассказывает она. – В пожелтевшей от времени газете можно прочитать о жизненном пути и сильном характере Николая Покотилова, который в апреле 1942 года был направлен в запасной полк. Два месяца ушло на военную подготовку, затем новобранцев погрузили в эшелон и определили в 238-ю стрелковую дивизию. Буквально на ходу парнишка постигал военную науку, так как не было времени на тщательное обучение. Однако с каждым боем совершенствовалось его мастерство. В середине 1943 года 837-й полк вступил в сражение на Курской дуге. Бой начался у местечка Карачаево. Младший сержант Покотиллов особенно отличился при форсировании Днепра. Он первым добрался до вражеской обороны и огнем из миномета расширил плацдарм для полка. Храбрый минометчик уничтожил зенитную пушку, три пулемета и 25 гитлеровцев. Так он получил первый орден Славы третьей степени, второй орден Славы второй степени молодой боец получил при форсировании Вислы. Тогда он обеспечил своему полку возможность

обойтись без потерь, рассеяв меткими выстрелами живую силу обороняющегося врага. За форсирование Одера и проявление высоких боевых качеств Покотиллов был удостоен ордена Славы первой степени. Полный кавалер орденов Славы, гвардии старший сержант Николай Покотиллов после возвращения с фронта много лет трудился бухгалтером в дорожно-технической школе, расположенной в Железнодорожном районе. Он вел большую работу по военно-патриотическому воспитанию подрастающего поколения. Николай Покотиллов был частым гостем в школах, охотно рассказывал о ратных подвигах своего славного полка.

Еще один участник Парада Победы 1945 года Сергей Чутченко. Это герой, чья фронтовая молодость прошла на Северо-Западном фронте, а затем продолжилась на Калининском фронте. В 1943 году Сергей Никитович лежал в госпитале в городе Калинин в связи с боевым ранением. Он закончил войну на Первом Прибалтийском фронте взятием города Кенигсберга. Из Кенигсберга Сергей Чутченко был удостоен почта участвовать на параде в сводном полку в строю артиллерийского батальона, которым командовал гвардии генерал-майор артиллерии Александр Кирсанов.

С 1953 года Сергей Чутченко трудился в Локомотивном депо станции Жанаарка машинистом. В 1975 году ушел на заслуженный отдых. – Когда началась Великая Отечественная война, Карагандинское отделение дороги было мобилизовано, чтобы помочь стране – эшелон с грузом под № 3001 доставлял медь, латунь, молибден фольгам, а также уголь на фронт. Этот же состав вез раненных бойцов в годы войны, – продолжает разговор Татьяна Колузаева. – Несмотря на тяжелое военное время, активно развивалась угольная промышленность, росло количество шахт. Сначала их было 20, а под конец войны насчитывалось 39 шахт. Всего на фронт было призвано 525 железнодорожников. Те, кто уцелел после войны, вернулись в родные края и продолжили трудиться на железной дороге.

Фото автора

УНИКАЛЬНЫЕ ЭКСПОНАТЫ МУЗЕЯ

В текущем году в нашей стране празднуют 80-ю годовщину Победы в Великой Отечественной войне. Кровопролитная война, которая унесла миллионы жизней, была окончена 8 мая 1945 года подписанием акта о безоговорочной капитуляции германских вооруженных сил. Копию документа на следующий день опубликовала на своих страницах и газета «Гудок». Сегодня уникальный номер от 9 мая 1945 года занимает центральное место среди экспонатов музея боевой и трудовой славы, расположенного на вокзале города Кокшетау.

Айлин БАУРЖАН,
Астана

«Сегодня день всенародного торжества – Праздник Победы! Слава нашему великому народу, народу-победителю!» – этими словами открывается праздничный номер газеты «Гудок» от 9 и 10 мая 1945 года. Здесь же можно ознакомиться с обращением И. Сталина к народу по случаю Победы в Великой Отечественной войне, Приказом Верховного Главнокомандующего с поздравлениями войскам Красной Армии и Военно-морского флота с Победой, Указом Президиума Верховного совета СССР «Об объявлении 9 Мая Праздником Победы». Таким образом можно окунуться в атмосферу тех незабываемых дней мая 1945 года и почувствовать себя на месте наших дедов и прадедов, которые своим героизмом на фронте и нечеловеческим трудом в тылу приближали победу над врагом.

Найти столь уникальные экспонаты удалось ветерану железнодорожного транспорта Мажиту Галимжанову. В первые годы становления музея он лично обзавивал всех

старожилых предприятия, ветеранов с просьбой принести фотографии, документы, все, что представляло для музея ценность. Так и появились в коллекции два номера газеты «Гудок», датированные 9 и 10 мая 1945 года. А принес печатные издания бывший начальник ПЧ Леонид Дмитриев. Дополняют друг друга и четыре огромных полотна, написанные местным художником Сакеном Култасовым: на одной – проводы мужчин на фронт, на другой – картина поля боя со взрывами и смертью, затем – встречи оставшихся в живых солдат, прибытие первого эшелона с первоцелинниками, выписан каждый фрагмент с любовью и внутренним душевным трепетом.

Эти и многие другие экспонаты передают, какой вклад внесли акмолинские железнодорожники в Победу.

Так, за годы войны из региона были призваны в ряды Красной армии более 41 тысячи человек, свыше 20 тысяч мобилизованы в трудовую армию. На станции Курорт-Боровое были сформированы специальные колонны железнодорожных войск особого назначения. В ходе войны менялись направления

движения поездов. Теперь они следовали по направлению Москва, Дон, Украина, Польша, Чехословакия.

Кроме того, работники стальной магистрали под лозунгом «Все для фронта, все для победы!» в феврале 1942 года со станции Акмолинск отправили состав с продовольственными подарками и более чем 2 500 индивидуальных посылок для воинов Волховского и Ленинградского фронтов. В феврале 1942 года железнодорожники Акмолинского узла и управления дороги на личные средства соорудили и отправили на фронт даже передвижную баню из 10 вагонов, а также очередной эшелон на Юго-Западный фронт.

В общей сложности на фронт было отправлено 711 автомашин, 12 860 лошадей, 3 290 повозок.

С особой заботой и теплом встречали акмолинцы эшелоны с ранеными во время ожесточенных боев солдатами. На территории области действовали семь эвакуогоспиталей (ЭГ): в городах Акмолинске, Атбасаре, в Сталинском районе (ныне Аккольский), на станции Курорт-Боровое в железнодорожной больнице. В городе Кокшетау дислоцировались три эвакуационных госпиталей: № 2396, 2447, 3604.

С каждым годом все дальше уходит эхо жестокой войны, унесшей огромное количество человеческих жизней, но благодаря экспозициям музея мы можем узнать о подвигах людей, обеспечивавших бесперебойную работу магистрали, тем самым приближая Победу в Великой Отечественной войне.

Фото автора

ДАНЬ УВАЖЕНИЯ ГЕРОЯМ

К значимым для государства праздникам – Дня защитника Отечества и 80-летия Победы – в ВОВ профсоюз Оскеменского региона проведет несколько ярких мероприятий.

Ольга УШАКОВА,
Усть-Каменогорск

Каждое структурное подразделение – или сами работники, или члены их семей – создают видеоролики, в которых прозвучит стихотворение «Бул – кешегі жауынгердің ұрпағы». Эти работы публикуют в социальных сетях региона.

Восьмого мая на привокзальной площади Оскемен-1, возле знаменитого монумента – паровоза, пройдет праздничное мероприятие с участием местного подразделения акимата Усть-Каменогорска – Центра территориального управления № 9, общеобразовательных школ микрорайона Защита. В программе – раздача «полевой каши», хлеба и чая. О «фронтовых 100 граммах» в анонсе торжества не упоминается.

9 Мая железнодорожники Оскеменского региона примут участие в общегородском мероприятии – возложении цветов и венков к мемориалу ВОВ.

Помимо этого, техническая библиотека станции Оскемен-1 в честь Дня Победы, чтобы сохранить историческое наследие и память о героических подвигах тружеников стальной магистрали в военные годы, объявила акцию «Железнодорожники в годы Великой Отечественной войны».

Каждый может принести или отправить на электронный адрес техбиблиотеки сохранившиеся фотографии, документы или статьи

о своих родных и близких, работавших на железной дороге и воевавших на фронтах, а также ковавших Победу в тылу.

– Фотографии в дальнейшем будем использовать в создании альбомов и видеороликов к праздничным и знаменательным датам в социальных сетях, хранить в электронном формате как исторический материал, а также выставим в железнодорожном музее Оскеменского узла, – объяснила ведущий библиотекарь Оксана Дьяконова.

В технической библиотеке также развернута юбилейная выставка, на которой представлены книги и газетные статьи о вкладе работников стальной магистрали в Победу.

Около 300 железнодорожников Оскеменского региона призвали на фронт с начала войны. Только из локомотивного депо воевать ушли 154 человека. Вернулись живыми чуть больше 20 человек. Уже с 1941 года на Защите стали создавать паровозные бригады, которые отправляли в войска НКПС – строительство-восстановительных, эксплуатационных подразделений комитета путей сообщения. Всего с врагом сражались больше 170 тысяч жителей Восточного Казахстана, из них погиб каждый второй.

Фото Оксаны ДЯКОНОВОЙ

ИНТЕРЕС НЕ УГАСАЕТ

Значимое место в Музее истории Карагандинского отделения Целинной железной дороги занимают экспонаты, посвященные Великой Отечественной войне. Как известно, многие железнодорожники- карагандинцы отправились на фронт, чтобы защитить родину от фашистских захватчиков.

Светлана МОГАЙ,
Караганда

В музее есть центральное место, где на полке под стеклом бережно хранятся документы железнодорожника Василия Киселевича 1911 года рождения. Здесь имеются орденская книжка, повестка о прибытии в Шетский райвоенкомат, небольшого размера черно-белая фотография с его изображением, а также многочисленные награжденные знаки. Согласно архивным данным, Василий Мартынович трудился механиком 6-й дистанции сигнализации и связи станции Агадырь, к тому же он был перспективным изобретателем и рационализатором. Будучи юношей, Василий служил в воинской части 4-й стрелковой дивизии, имел звание красноармейца, в последующем он был призван на фронт Грицевским РВК, Украинской ССР, Каменец-По-

дольской области. После окончания войны Василий Киселевич вернулся домой и продолжил трудиться в железнодорожной сфере.

Кроме того, в музее есть редкий экспонат – Благодарственный лист с изображением советского государственного политического и военного деятеля, генералиссимуса Советского союза Иосифа Сталина. Он был предназначен военному железнодорожнику – Петру Топчому. В нем говорится: «По постановлению Совета Министров Союза ССР от 25 января 1946 года вы откомандировываетесь из спецформирования к месту прежней работы. Вы вместе с героической Красной Армией прошли большой и тяжелый путь по дорогам войны. Немало суровых испытаний выпало на вашу долю, но трудности и лишения, которые пришлось пережить в прифронтовых условиях, не прошли даром. Под руководством Великого Сталина

одержана небывалая историческая победа над самым сильным и коварным врагом – гитлеровской Германией. Военные железнодорожники помогли Красной Армии не только отстоять честь и независимость нашей родины, но и вернуть свободу поработанному народам Европы. На вашу долю выпала великая честь обеспечить своевременную доставку Красной Армии всем необходимым, чтобы добить врага на Западе и Востоке. За честную службу на благо нашей родины объявляю вам благодарность. Теперь вы возвращаетесь на прежнее место работы, на дорогу. Желаю вам успехов в мирном труде. Под руководством большевистской партии, под предводительством Великого вождя товарища

Сталина будьте и впредь в первых рядах нашего героического народа, обеспечивайте так же успешно работу железных дорог и в мирных условиях, как вы это делали на фронтовых железных дорогах в годы Великой Отечественной войны.

Благодарственный лист подписан Министром путей сообщения СССР генерал-лейтенантом И. Ковалевым.

По словам менеджера музея истории Карагандинского отделения Целинной железной дороги Татьяны Колузаевой, этот пожелтевший от времени экспонат особенно привлекает внимание школьников, учащихся колледжей и студентов, то есть молодое поколение нашей страны.

– Ребята испытывают желание хорошо знать историю и интересуются теми людьми, кто стоял у истоков железной дороги в период Великой Отечественной войны. Мы бережно храним все, что связано с железнодорожной сферой военного и послевоенного времени. Особенным уважением пользовались машинисты, управлявшие в годы войны поездами. Им выпала важная миссия – доставка военной техники, угля, меди и другого ценного груза и, конечно же, перевозка раненных в боях солдат. Своим ежедневным и самоотверженным трудом железнодорожники приближали долгожданную Победу над фашистскими захватчиками, – подчеркнула Татьяна Колузаева.

Фото автора

08/05/2025

«БАТЫРЛАР ҰРАНЫ» ШЫРҚАЛҒАН КЕШ

«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы бас ғимаратының мәжіліс залында Отан қорғаушылар мен Жеңістің 80 жылдығына арналған мерекелік концерт өтті. Ерлік пен патриоттық рухқа толы болған кеште нәзік жандар тарапынан әскери әндер шырқалды, би биленді.

Ел қорғаған ерлер құрметіне аталған мерекелік шараны ұйымдастырған компанияның әйелдер қауымы әріптестерін Отан қорғаушылар күнімен шын жүректен құттықтап, оларға шынайы құрмет пен көтеріңкі көңіл-күй сыйлады. Іс-шараға тыл ардагерлері мен ауған соғысы ардагерлері де арнайы шақырылған. Нәзік жандардың сахнада өз өнерін паш етуі – Ұлы Жеңіс күнін сыйлаған аға буынның ерлігіне бас иіп, олардың бүгінгі ізбасарларына құрмет көрсету ғана емес, сонымен қатар теміржолшылар арасындағы ынтымақ пен бірліктің белгісі іспетті болды. Іс-шараның басты мақсаты – ер азаматтардың қажырлы еңбегіне алғыс айтып,

олардың Отан алдындағы жауапкершілігі мен патриоттық рухын бағалау болды.

Мерекелік кешті «Кедентранс-сервис» АҚ қызметкерлері «Попури» әнімен ашты. Олар сахнаны жарасымды бейне, жарқын күлкілеріне толтырып, көрерменнің ыстық ықыласына бөленді. Бұдан кейін сахна төріне «ҚТЖ» ҰК» АҚ филиалы – Көпфункционалды қызмет көрсету орталығының қызметкерлері шығып, «Қайда?» әнін орындап, кәсіби бишілердей шебер іс-қимылдарымен көрерменді тәнті етті.

«ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС қызметкерлері «Шойын жолдың ерлері» атты әсерлі әнмен көрермен жүрегінен орын алды. Ал Магистральдық желі дирекция-

сының қызметкерлері орындаған «KZ жігіт» әні мен олардың жігерлі биі – теміржолшылардың тек кәсіби маман ғана емес, сонымен бірге өнерлі жандар екенін тағы бір дәлелдеді.

Мерекелік кештің әсерін толықтырған «Әскери күзет қызметі» ЖШС қызметкерлері болды. Олар дайындаған «Офицер мырзалар» әні патриоттық сезімге толы, жігерлі әуенімен ерекше әсер қалдырды. Ән мен биді шебер үйлестіре білген олардың өнері көпшіліктің ыстық қошеметіне ие болды.

Сонымен қатар «ҚТЖ-Жолаушы локомотивтері» ЖШС қызметкерлері «Қорғаушы ер» әнін орындады, Интеграцияланған жоспарлау дирекциясы қызмет-

керлері «Теміржолдың қорғаушылары» әнін, ал «Қазтеміртранс» АҚ қызметкерлері «Батырлар ұраны» әнін орындады. Сондай-ақ «Жолаушылар тасымалы» АҚ "Экспресс" филиалының қызметкері «Текті қазақ» әнін шырқаса, «КТЗ Экспресс» АҚ қызметкерлері «Көк

берет» әнін нақышына келтіріп орындап, таң қалдырды. Ал Заң қызметкерлері «Теміржол тарландары» әнін орындап, көпшіліктің ыстық ықыласына бөленді.

Осылайша мерекелік іс-шараға қатысқан әр ұжымның қыз-келіншектері өз өнерлері арқылы

теміржол саласында қызмет етіп жүрген ер-азаматтарға деген құрметін білдірді. Бұл – еңбек пен рух, патриотизм мен мәдениет тоғысқан кеш болды.

Әділет МҰСАХАЙ, Астана
Суретті түсірген Александр ЖАБЧУК

ЖӘДІГЕРЛЕР СЫР ШЕРТКЕНДЕ...

Жамбыл локомотив пайдалану депосындағы үлкен бір стенд Ұлы Отан соғысы жылдарына арналған. Мұражайдың бір бөлігінде тұтас қабырғаны алып тұрған стендте майдангер-теміржолшылар мен тыл ардагерлері жайлы деректер жинақталған.

Суреттер мен деректерді қарап көп ақпарат алуға болады. Олардың қай жылы соғысқа аттанғаны, қандай майданда шайқасқаны, құжаттар мен суреттердің көшірмелері, ескі газет қиындылары, бәрі-бәрі қаттаулы тұр. Жамбылдан аттанған теміржолшылар арасында Сталинград, Украина майданына қатысқан, «Суворов», «Кеңестік Беларусь» партизан отрядтарына түскен жауынгерлер де бар екен. Ал Александр Полещук атақты Панфилов дивизиясының сапында шайқаса, Леонид Щепкин есімді машинист 9-гвардиялық дивизиясының 31-атқыштар полкінде Великие Луки қаласын азат етуге қатысқан.

Алғашында Алматыда жасақталған 316-атқыштар дивизиясына Мәскеу түбінде көрсеткен ерлігі үшін 8-гвардиялық атқыштар дивизиясы деп аталған панфиловшылардың қан майданда батырлық пен жоғары жауынгерлік дайындықтың үлгісін көрсеткені тарихтан белгілі. Осы дивизияның құрамында соғысқа кірген Александр Полещуктың майданда даңқты қолбасшы И.В.Панфиловпен, осы дивизияның 19-атқыштар полкын басқарған командир Бауыржан Момышұлымен кездескен болуы да ғажап емес. Панфиловтың қызы Валентина Панфилованың облыстық өлкетану музейіне емес, дәл осы депоға әкесі мен өзінің соғыс жылдарындағы суреттері мен құжаттарының көшірмелерін әкеліп тапсыруында да ішкі бір рухани байланыс жатқандай.

Жалпы осыдан жарты ғасырдан астам уақыт бұрын депода музей ашылғанда оған алғашқы жәдігерлерді ол кезде көзі тірі майдангер-машинистер өздері әкеліп тапсырған екен. Кеңес және неміс солдаттарының оқ тескен шлемдері, оқ-дәрінің тұр-түрі, жауынгер котелогы, компас, пышақ, тағысын-тағы... тарихтан сыр шерткен жәдігерлер қанқұйлы соғыстың бейбіт халыққа тигізген ауыр зардабын еске салады. Жамбыл локомотив пайдалану депосынан майданға 200-ден астам теміржолшы аттанған.

Ардақ ҮСЕЙІНОВА, Жамбыл
Суретті түсірген автор

УРОК ДЛЯ БУДУЩИХ ПОКОЛЕНИЙ

В Центральном музее железнодорожного транспорта РК представлена уникальная экспозиция «Никто не забыт, ничто не забыто», которая вызывает глубокие чувства уважения к памяти. Здесь собраны экспонаты, рассказывающие о военных и трудовых подвигах железнодорожников в годы Великой Отечественной войны.

Среди экспонатов – фотографии, документы, личные вещи тех, кто воевал на фронте и трудился на железной дороге, а также ордена и медали, грамоты железнодорожников, напоминающие о героизме и самоотверженности людей, внесших свой вклад в Победу. И каждый экспонат, фотоальбом, воспоминания ветеранов – яркое повествование хроники военного периода. Здесь хорошо отражена роль железнодорожников Казахстана, когда в годы войны перед ними стояла задача бесперебойно снабжать армию всем необходимым, быстро продвигать поезд с войсками, военными и оборонными грузами, обеспечивать транспортом предпринятия, учреждения, эвакуированные в Казахстан и республику Средней Азии. В годы ВОВ Алма-Ата стала важным эвакуационным центром для множества промышленных предприятий, в условиях угрозы захвата территорий заводы и крупные цеха были эвакуированы с западных фронтов. На территорию Казахстана было эвакуировано 220 заводов и фабрик. Казахстан обеспечивал линию фронта

продовольствием и амуницией, оружием и боеприпасами.

В музее есть стенд, посвященный железнодорожникам – участникам ВОВ и трудового фронта Алматинского региона: это Рымбек Турганбаев, Станислав Соколов, Николай Лазаренко, Шамиль Шарипов, Мавлиха Курбангалиева, Николай Середенко, Константин Поломошнов, Герой Советского Союза Иван Косенков, Валентина Клименко, Александр Шокарев, Мария Петрашова, Сергей Мамаев и многие другие. И когда над рейхстагом водрузилось Знамя Победы, в Берлин пришли паровозы ОРКП-34, общий пробег которых составил около двух миллионов 600 тысяч километров,

три миллиона тонн военных грузов, роль казахстанских железнодорожников стала неоценима.

Многие железнодорожники в годы войны проявили исключительное гостеприимство и забирали в свои семьи эвакуированных рабочих, инженеров из Украины, России, Приволжья, предоставляя им кров и поддержку в трудные времена. Не забыта первая женщина-казашка – машинист депо Пишпек Забира Жусупова, которая стала символом мужества, она не только освоила мужскую профессию машиниста, но и, несмотря на трудности, доставляла военные составил около двух миллионов 600 тысяч километров, рискуя жизнью каждый день.

Особое место в музее – это письма военных лет, полные боли, надежды, являются не только историческими документами, но и глубокими чувствами, переплетениями судеб людей. Каждое письмо – это история семьи, в котором каждое слово пропитано духом времени, именно письмом с фронта становились единственным мостиком общения с близкими и родными. Сквозь каждую строку фронтового письма можно почувствовать переживания людей в годы суровых лет войны, кто сражался и ждал, кто жил с мыслью о Победе.

В музее есть материалы о Бауыржане Момышұлы, который воевал в составе 316-й стрелковой дивизии генерала Ивана Панфилова, героически отбившей атаку противника под Москвой. В числе воинов-панфиловцев были и железнодорожники с Туркестано-Сибирской железной дороги: Герой Советского Союза Иван Шашпаев, Галел Вильданов, Исмухан Таймасов, Мислах Иманбеков, Мусахан Алимжанов – все эти имена вошли в историю дороги.

Центральный музей железнодорожного транспорта стал центром исторической летописи военного времени. Это не только свидетельство прошедших времен, но и урок для будущих поколений.

Елена КОЛДАСБАЕВА,
Алматы
Фото автора

ПАРОВОЗ – ЭТО ПАМЯТЬ

Работники Оскеменского эксплуатационного локомотивного депо (ТЧЭ-22) привели в порядок памятный паровоз, установленный на привокзальной площади станции Оскемен-1. Он является символом Туркестано-Сибирской магистрали и напоминает о героическом прошлом железнодорожников.

– Работы проходили под руководством начальника ТЧЭ-22 Асхата Елюбаева, – рассказал начальник производственного отдела депо Дидар Бурбаев. – Мы полностью перекрасили паровоз, чтобы он снова блестел, как новенький. Профсоюзный комитет организовал обед для участников – нас было десять человек.

По словам Дидара Бурбаева, сотрудники депо ежегодно ухаживают за этим памятником. Среди них есть особенно активные.

– Например, машинист тепловоза Алексей Пермяков каждый год участвует в восстановлении внешнего вида паровоза, – отметил он.

Обычно такие работы приурочены ко Дню железнодорожника. Однако в этом году особый повод – 80-летие По-

беды в Великой Отечественной войне. В микрорайоне Защита у памятника планируются торжественные мероприятия с участием представителей исполнительной власти, школьников, пенсионеров, и паровоз должен выглядеть достойно.

Этот локомотив символизирует развитие стальной магистрали в Казахстане. Он стал визитной карточкой Усть-Каменогорска и общим достоянием железнодорожников. Машины такого типа массово выпускались в 1945–1955 годах и работали по всей сети советских железных дорог. Они считались одним из лучших и перевезли на своем веку сотни тысяч тонн грузов и миллионы пассажиров.

Ольга УШАКОВА, Усть-Каменогорск
Фото Дидара БУРБАЕВА

ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ Бас редактор Дина Муздубаева Бас редактордың орынбасары Меруерт Өмірзақова	Редакцияның мекен-жайы: Астана қ., Д.Қонаев көшесі 6. тел: 8 (7172) 60-44-87, 60-44-88, 60-44-92 Жауапты хатшы Ерболат Тілеубергенов, тел.: +7 702 5795768 Кезекші редакторлар: Р. Рахметов, Р. Рахметова	Газет шығару және тарату қызметімен «Қазақстандық салалық теміржол, автомобиль, әуе және су көлігі қызметкерлерінің кәсіби одағы» қоғамдық бірлестігі айналысады. © «Қазақстан теміржолшысы» газетінде жарияланған материалдарды көшіріп немесе өзгеше басу үшін редакцияның жазбаша рұқсаты алынып, газетке сілтеме жасалуы міндетті. Редакция авторлар мақаласы мен жарнама мазмұнына жауап бермейді.	Меншікті тілшілер: Алматы: Елена Қолдасбаева 8-701-794-98-80 Атырау: Қосым Мұқашев 8-778-946-09-66 Ақтөбе: Ардақ Ерубаева 8-702-843-27-97 Шығыс Қазақстан: Ольга Ушакова 8-777-203-51-87 Семей: Қуаныш Қожаев 8-775-710-70-53 Маңғыстау: Шахида Жұманова 8-707-886-72-45 Орал: Анна Панищева 8-707-910-74-17 Қызылорда: Сабырхан Нәдірбаев 8-778-409-78-59 Жамбыл: Ардақ Үсейінова 8-777-667-26-20 Шымкент: Нұрлыбек Досыбай 87025480092 Қарағанды: Светлана Могай 8-777-893-66-76 Қостанай: Аслан Құдабаев 8-705-267-44-00 Павлодар: Айдана Ертай 8-777-498-31-61 Газет басылатын қалалар: Астана, Сілеті 30 «Медиа-холдинг «ERNUR» ЖШС Ақтөбе, Смағұлов көш., 9/2. «Хабар-Сервис» ЖШС Шымкент, Әлімқұлов көш., 22. «ERNUR Print» ЖШС Қазақстан Республикасы Баспасөз және бұқаралық ақпарат ісі жөніндегі Ұлттық агенттігінде тіркеліп, 1997 жылдың 30 шілдесінде № 601 тіркету куәлігі берілді.
---	--	--	---